

Med spent forventning ...

*Sjekkliste for en god overgang
fra barnehage til skole*

Med spent forventning ...

Skolestart er en stor begivenhet i alle barns liv. De aller fleste barn og foreldre ser frem til begynnelsen på skolegangen med spent forventning. Men for noen fortøner også barnehageslutt og skolestart seg som noe skummelt og utfordrende.

Barnehage og skole er deler av samme utdanningssystem. Begge er institusjoner for omsorg, oppdragelse, lek og læring, men de har ulik egenart. Barna vil møte både likhetstrekk og ulikheter når de begynner på skolen. Barnehage og skole har et felles ansvar for at barn kan møte ulikhetene mellom institusjonene med nysgjerrighet og tillit til egne forutsetninger.

Overganger er en naturlig del av livet, også for små barn. Det er ikke noen målsetting å gjøre overgangen umerkelig. Barnehage, skole, SFO og foreldre er ansvarlige for å gjøre overgangen god for alle barn. I denne brosjyren presenterer Foreldreutvalget for barnehager, Foreldreutvalget for grunnopplæringen og Utdanningsforbundet det vi mener er avgjørende for at alle barn skal få en best mulig overgang fra barnehage til skole:

God overgang må først og fremst dreie seg om positive opplevelser for barnet

Dette betyr at barnet har positive og realistiske forventninger til skolestart

- ✓ Barnehagen har et eget opplegg for skolestarterne for å bygge fellesskap rundt det å være de største i barnehagen, på vei over i en ny og spennende SFO- og skolehverdag.
- ✓ Barnehagen vet hva som foregår i første klasse og SFO.
- ✓ Barnehagepersonalet og foreldrene snakker positivt og konkret om alt det praktiske rundt oppstarten i skole og SFO.
- ✓ Barnet opplever markering av avsluttet barnehagetid.

Barnet må få tid til å bli kjent med skolens miljø, lokaler, medelever og personale

- ✓ Barnet får besøke og gjøre seg kjent med lærerne og skolen/SFOs fysiske utforming (klasserom, gymsal, toalett).
- ✓ Barnet får en fadder som kommer på besøk i barnehagen og som tar særskilt imot på besøkene i skolen.
- ✓ Skolen arrangerer førskoledager der barnet møter sin lærer.

Vi har lyktes når alle barn opplever skolestarten med trygghet og spent forventning

Det må være noe gjenkjennelig og trygt i skolens innhold og læringsmiljø

- ✓ Skolen vet hva som foregår det siste året i barnehagen.
- ✓ Barnet får komme med innspill om venner det ønsker å få som klassekamerater.
- ✓ Skolen har oppstartsdager på høsten der deler av innholdet er likt som på førskoledagene.
- ✓ Barnet opplever sammenheng og utvikling fra barnehagens siste år til skolens første år.

Barnets rett til medvirkning må ivaretas også i overgangen

- ✓ Barnet skal få fortelle om sine forventninger, følelser og ønsker for det å begynne på skolen, og dette skal få innvirkning på barnehagens arbeid med overgangen.
- ✓ Skolestartergruppa skal være utgangspunktet for og ha innflytelse på hvordan opplegget i barnehagen utformes. Barna må blant annet få innvirke på innhold i aktiviteter, invitasjoner og planlegging av fadderbesøk og markeringen av avsluttet barnehagetid.
- ✓ Barnet må også oppleve at formidling av egne ønsker og behov har betydning for hvordan oppstart og den første tiden i skole og SFO organiseres.

Barnets opplevelser er avhengig av hvordan foreldrene forholder seg

Dette betyr at foreldre må ha en god dialog med barnehagen om barnet, barnehagens innhold og arbeidet med sammenheng og overgang

- ☑ Barnehagen tydeliggjør opplegget for de eldste barna opp mot overgangen til skolestart i sin årsplan.
- ☑ Foreldrene får informasjon om skolestartergruppe, avslutningsfest, førskoledager, fadderbesøk og lignende.
- ☑ Barnehagen har egen foreldresamtale om overgangen barnehage-skole.
- ☑ Foreldre får vite at den daglige kontakten med skole og SFO blir annerledes enn de er vant til fra barnehagen.

Vi har lykket når alle foreldre engasjerer seg og har en god forståelse av hva overgangen innebærer for sitt barn, samtidig som de opplever å ha god kontakt med barnehage, skole og SFO

Det er viktig at skolen og SFO har tid og mulighet for dialog og gjensidig avklaring av forventninger med foreldrene

- Skriftlig informasjonen som sendes ut, må være enkel og kortfattet.
- Det må være tid og rom for å snakke med noen fra skole og SFO i tidsperioden fra innskrivning til skolestart.
- Skole og SFO må gi god informasjon på et foreldremøte før sommeren. Her må kontaktlærerne presenteres sammen med sosiallærer, rektor/ledelse, de ansatte i SFO, helsesøster og helst også representanter fra støttesystemet (som PP-tjenesten, helsestasjon, BUP og barnevern).

Foreldre må oppleve god dialog med skole og SFO også etter skolestart

- Det arrangeres foreldresamtale tidlig etter skolestart, der skolen inviterer foreldrene til å fortelle om sitt barn.
- Foreldrene må få vite hvordan de kan ta kontakt, slik at de opplever det enkelt å stille spørsmål etter hvert som de melder seg.

Overgangen avhenger av godt samarbeid mellom barnehage og skole

Dette betyr profesjonell dialog mellom førskolelærere og lærere, der erfaringene barna har fått i barnehagen, og opplevelsene som venter dem i skolen og SFO, er utgangspunktet

- ✓ Barnehage, skole og SFO organiserer møtepunkter for å sikre kontinuerlig og systematisk samhandling gjennom profesjonell dialog. Målsettingen er å fremme barnas opplevelse av sammenheng og utvikling fra barnehagens siste år til skolens første år.
- ✓ Lærere og førskolelærere hospiterer i hverandres virksomheter, slik at de får felles erfaringer med innhold og arbeidsformer.

Foreldrene må få innsyn i og avgjøre hvilken informasjon som overføres mellom barnehagen og skolen

- ✓ Foreldresamtalen om overgangen fra barnehage til skole må handle om hva førskolelæreren skal fortelle om barnet i samarbeidet med skolen og SFO.
- ✓ Det er foreldrenes behov for overføring av informasjon som skal være styrende.
- ✓ Skriftlig dokumentasjon om enkeltbarn må overføres der det er igangsatt særskilte tiltak i barnehagen, eller en ser det vil være nødvendig å tilrettelegge skolens virksomhet for å ivareta barnets behov. Det er avgjørende at skole og SFO får informasjonen så tidlig som mulig, slik at tilretteleggingen kan planlegges i god dialog med alle involverte parter.
- ✓ Før skriftlig informasjon kan overføres, må foreldre gi frivillig og informert samtykke (jf. Personopplysningsloven §§ 8 og 9).

Vi har lykket når barnehage og skole har et system som sikrer en god overgang for alle barn, slik at de og deres foreldre føler seg trygge og ivaretatt i den nye skolehverdagen

Skolestart er en stor begivenhet i alle barns liv, og det er viktig å huske at ikke alle barn har barnehageerfaring. Også disse barna og deres foreldre må ivaretas og få oppleve skolestart med trygghet og spent forventning.

Brosjyren er laget i samarbeid mellom Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen og Foreldreutvalget for barnehagen.

Ønskes det flere brosjyrer, kan de printes ut fra www.utdanningsforbundet.no, www.fug.no eller www.fubhg.no

Se også veileder fra Kunnskapsdepartementet: «Fra eldst til yngst» KD 2008